

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
УПРАВА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА САНКЦИИТЕ**

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА УПРАВАТА ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА
САНКЦИИТЕ ЗА СОСТОЈБАТА И РАБОТЕЊЕТО НА КАЗНЕНО-
ПОПРАВНИТЕ И ВОСПИТНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

ЗА 2013 ГОДИНА

Скопје, март 2014 година

Управата за извршување на санкциите шеста година по ред изготвува Годишен извештај за работата на казнено-поправните и воспитно-поправните установи во Република Македонија во кој се прикажува состојбата и активностите кои се преземени во 2013 година за подобрување на затворскиот систем.

Годишниот извештај за 2013 година содржински е структуриран на начин што овозможува приказ на работењето во затворскиот систем во Република Македонија од повеќе аспекти и тоа¹:

- информации за подобрување на легислативата со која се регулира извршувањето на санкциите, како и за активностите кои се во насока на подобрување на процесот на ресоцијализација на осудените лица;
- податоци за преземените активности за почетна и континуирана обука на затворскиот персонал;
- податоци за преземените активности во рамките на Проектот Реконструкција на казнено-поправни установи во Република Македонија за подобрување на условите и сместувачките капацитети за осудените, притворените и малолетните лица;
- информации за спроведените стручно-инструкторски надзори во КПУ и за активностите во насока на сузбивање на коруптивните активности на затворскиот персонал;
- статистички податоци за вработените во установите;
- статистички податоци за осудените лица кои издржуваат казна затвор во казнено-поправните установи во Република Македонија, од аспект на бројната состојба, старосна структура на осудените лица, структура на осудените лица во зависност од извршеното кривично дело, преместувања на осудени лица, работно ангажирање на

¹ Статистичките податоци содржани во Годишниот извештај се добиени од казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

осудени лица, здравствена заштита на затворската популација во казнено поправните установи и слично;

- статистички податоци за малолетните лица кои издржувале воспитна мерка во Воспитно- поправниот дом Тетово како и
- статистички податоци за притворените лица, кои издржувале мерка притвор во текот на 2013 година.

Согласно законската обврска од член 9 став 3 на Законот за извршување на санкциите, Управата за извршување на санкциите на годишно ниво ја известува Владата на Република Македонија и јавноста за состојбата и работењето на казнено-поправните установи во Република Македонија.

I. АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ЗАКОНСКАТА РЕГУЛАТИВА

Во однос на активностите за подобрување на законската регулатива од областа на извршување на санкциите, во 2013 година значајно е тоа што е донесен Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите (Службен весник на РМ бр.170/13 од 06.12.2013 година) кој се однесува на регулирањето на статусот на вработените во установите, со посебен акцент на вработените кои работат на обезбедувањето на установите, односно сега т.н. затворска полиција.

Донесените измени и дополнувања беа неопходни поради донесената Одлука на Уставниот суд на Република Македонија со која се укина статусот на државни службеници на вработените во казнено-поправните установи (КПУ) и воспитно-поправните установи (ВПУ) во Република Македонија. Со новото законско решение, повторно се подигна статусот на вработените во КПУ и ВПУ во општеството, притоа имајќи ја во вид Одлуката на Уставниот суд на Република Македонија, како и меѓународните стандарди кои ја регулираат оваа материја.

Истовремено, согласно член 23 од овој Закон, здравствената грижа во КПУ и ВПУ ја преземаат јавните здравствени установи кои што вршат примарна здравствена заштита во подрачјето на установата, со истовремено преземање на просторот, опремата и средствата за работа со

денот на влегувањето во сила на статутот и актите за внатрешна организација и систематизација на работните места. Со ова законско решение освен што ќе биде подобрен статусот и положбата на здравствените работници во установите што е во согласност со препораките на Европските затворски правила кои укажуваат на тоа дека здравствената политика во затворите треба да биде составен дел и во согласност на националната здравствена политика, во голема мера ќе се подобри присутноста на медицинскиот персонал во установите и квалитетот на здравствените услуги.

Исто така, на почетокот на 2014 година беше донесен и Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување на санкциите (Службен весник на РМ бр.43/14 од 04.03.2014 година), со кој се изврши усогласување со Законот за вработените во јавниот сектор и Законот за административни службеници кои претставуваат општа законска рамка за вработените во јавниот сектор.

II. АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА УСЛОВИТЕ ЗА ПРЕСТОЈ НА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА СМЕСТУВАЧКИТЕ КАПАЦИТЕТИ ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ И ВОСПИТНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ

1. Реализација на Проектот: РЕКОНСТРУКЦИЈА НА КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Проектот “Реконструкција на Казнено-поправните установи во Република Македонија“ кој има за цел натамошно подобрување на условите во установите и обезбедување на поефикасно извршување на санкциите во согласност со европските стандарди, продолжи со реализација и во 2013 година. Овој исклучително значаен Проект се реализира со поддршка на Европската комисија и заем од Банката за развој на Советот на Европа од 46 милиони евра, како и учество на Република Македонија со буџетски средства од 6 милиони евра.

Проектот опфаќа активности за обнова, реновирање и изградба на нови објекти во четири установи и тоа:

- Реконструкција на постојни и изградба на нови објекти во КПД Идризово, општина Гази Баба, со капацитет од 1.637 лица;
- Изградба на нови објекти во Воспитно-поправен дом Тетово, општина Брвеница, со капацитет од 110 малолетни лица;
- Реконструкција на постојни и изградба на нови објекти во КПУ Затвор Скопје, општина Шуто Оризари;
- Изградба на нови објекти во КПУ Затвор Куманово, село Кшање, со капацитет од 200 осудени и 50 притворани лица.

Активностите опфатени со Проектот се реализираат согласно роковите утврдени со Извештајот за изводливост и договорени со Банката за развој при Советот на Европа.

Состојбата за реализирани активности во рамките на “Проектот Реконструкција на казнено-поправни установи во Република Македонија” во 2013 година и за време на подготовката на годишниот извештај во текот на 2014 е следна:

- **ЗАТВОР КУМАНОВО**

Во 2013 година заврши изградбата на Затвор Куманово, поточно од средината на ноември 2013 година функционира како установа од полуотворен вид. Вкупната површина на сместувачките и придружните капацитети изнесува вкупно 5 500 м² со капацитетот од околу 250 лица.

Во рамки на Проектот Реконструкција на казнено-поправни установи во Република Македонија се реализираше втората фаза на градба на објекти во комплексот на Затворот Куманово при што беа изградени следните содржини:

- ▶ Административен блок кој содржи:
 - посебен дел за прием и контрола на лица и пратки 239 м²
 - дел за администрација 700 м²
 - простории за посети на осудените и притворените лица 227 м²
 - матично одделение за прием, регистрација и архива 209 м²
 - амбуланта со стационар 300 м²

Исто така во затворскиот комплекс, за потребите на осудените лица целосно се изградени и опремени:

- ▶ Кујна , трпезарија, перална 580 м²
- ▶ Работилници и едукативен центар 540 м²
- ▶ Гаража и енергетски блок 104 м²
- ▶ Спортски терен на отворено 968 м²

Целиот затворски комплекс е ограден со транспарентна метална безбедносна ограда, во висина од 4 м и должина од околу 500 метри, а во установата е вградена и најсовремена техничката апаратура за видео надзор и системи за контрола на пристап со што целосно е обезбедено функционирањето на установата од безбедносен аспект.

Во рамки на установата функционира и амбуланта за примарна здравствена заштита на осудените и притворените лица, со општа и стоматолошка ординација. Обезбедена е и посебна просторија за задоволување на верските потреби на осудените лица.

Она што е важно за спроведување на процесот на ресоцијализација е и тоа што во посебно изградените работилници создадени се услови за спроведување на процесот за работно ангажирање на осудените лица како еден од најзначајните облици на третман за време на издржувањето на казната затвор. Во рамките на установата функционира и едукативен центар за образование и едукација на осудените лица, а обезбедени се и сите потребни услови за спортување и одржување на физичкото здравје на затворениците.

Објектите во рамките на овој комплекс се изградени со градежни материјали кои обезбедуваат енергетска ефикасност, ниска потрошувачка на енергија, обезбедуваат доволна дневна светлина, природна вентилација, заштеда на вода, со употреба на соодветна технологија и материјали со што се обезбедува лесно одржување на установата, сигурност и безбедност и задоволени се сите меѓународни признати стандарди за функционирање на установата.

Освен тоа што е обезбеден соодветен и безбеден сместувачки капацитет за осудените лица обезбедени се и сите потребни услови за работа на персоналот при што е минимизирана потребата од затворското обезбедување и овозможени се услови персоналот да се концентрира кон корективни активности за исполнување на целта на издржувањето на казна

затвор, а тоа е успешна ресоцијализација и социјална адаптација на осудените лица заради нивна реинтеграција во слободното општество.

Затворот Куманово е современа казнено-поправна установа во која се задоволени сите европски стандарди за нејзино функционирање.

- **КПД ИДРИЗОВО**

На 16-ти септември 2013 година во Казнено-поправниот дом Идризово започнати се градежните активности на објектите од првата фаза на градба со свечано одбележување и поставување на камен темелник.

Објектите во комплексот ќе се градат во три фази, а целосната изградба и реконструкција на оваа установа се очекува да биде завршена во 2018 година.

Со Проектот се предвидува реконструкција на постојни објекти и изградба на нови со површина од околу 43 000 м², и тоа:

- изградба на ново Приемно одделение – со капацитет од 74 места
- изградба на ново Затворено одделение (Б) – 680,

- изградба на ново Полуотворено одделение – 252 места
- изградба на ново Отворено одделение– 294 места
- изградба на нова Главна капија и Центар за посети (видувална)
- изградба на ново Здравствено одделение - 35 места
- изградба на Спортска сала и повеќе наменски спортски терени
- изградба на нови Работилници и Магацини
- изградба на нов Безбедносен ѕид и огради
- изградба на нова Пречистителна станица
- изградба на нови одделенија во Женскиот затвор – 78 места.

Целосна обнова на:

- постојното Затворено одделение (А) - 222 места
- Административната зграда
- Тренинг центарот

Во рамките на првата фаза на градба е опфатено уривање на старите објекти и изградба на нови објекти во отвореното и полуотвореното одделение во установата, реконструкција на зградата за Администрација, реконструкција на Тренинг центарот, Изградба на Пречистителна станица за отпадни води и изведба на линиски инфраструктурни градби (водовод, канализација, електрика, машинство, улици, патеки), безбедносни огради и ИТ опрема.

- **ВПД ТЕТОВО**

Новиот воспитно-поправен дом е проектиран како потполно нов комплекс на градби со соодветна инфраструктура која прави една целина, со што целосно ќе бидат исполнети условите за самостојно функционирање на установата со корисна површина од околу 3 000 м² и капацитет од 110 малолетни лица, и тоа:

- ▶ сместувачки капацитети - три посебни објекти за престој на малолетните лица со катност П+ 1 со површина од 1 920 м².
- ▶ Административен блок со површина од 1603 м² кој содржи:
 - приемно одделение;
 - одделение за посетители;

- амбуланта за општа медицина и стоматологија;
- кујна со магацин и трпезарија;
- повеќе наменска спортска сала;
- оддел за контрола и надзор;
- едукативно одделение.

- ▶ Гаража со две работилници 185 м2
- ▶ спортски терени
- ▶ пречистителна станица и резервоар за вода
- ▶ трафостаница и агрегат за резервно снабдување со електрична енергија
- ▶ периметарна безбедносна ограда

Комплексот е организиран на вкупна површина од **2,00 ха**, ограден со метална ограда висока 4,00м, партерно е уреден со пристапна улица, сервисна улица, паркинзи за службени лица и посетители. Објектите се поставени на начин кој обезбедува потполна заштита на непосредната околината, како и зачувување на приватноста и интегритетот на штитениците.

Изградбата на објектите во **Воспитно-поправниот дом Тетово, општина Брвеница**, започна на почетокот на 2014 година.

• **ЗАТВОР СКОПЈЕ**

Во текот на 2013 година се започна со изработка на проектна документација за изградба и реконструкција на КПУ Затвор Скопје, општина Шуто Оризари.

Од страна на експертите од тимот за Техничка помош за Инфраструктурни проектни активности COWI IPF Consortium, се реализираа две посети, кои беа продолжување на фаза III: Техничка помош за советување на Проектната единица за имплементација на проектот и Управата за извршување на санкции, при изработката на Архитектонско - урбанистичкиот проект со идејни решенија за објектите во затворот.

Во затворот ќе се изградат нови објекти со површина од околу 11 200 м2 и обнова на постојни објекти со површина од 3 500 м2. Вкупниот

капацитет на установата ќе биде за околу 750 притворени и осудени лица. Во установата ќе се обезбедат соодветни услови за престој на притворените и осудените лица, во согласност европските стандарди и затворски правила.

Изградбата на Затвор Скопје ќе започне кон крајот на 2014 година.

Со реализацијата на Проектот за Реконструкција на КПУ во РМ и со техничките подобрувања на установите ќе се постигнат следните меѓународни признати стандарди: енергетски ефикасни згради; минимизирани негативни влијанија на надворешната средина врз областите што го опкружуваат затворот, ќе се користат одржливи градежни материјали со спецификации за ниска потрошувачка на енергија, со природна дневна светлина, пасивна сочева добивка, природна вентилација, заштеда на вода, лесно одржување, сигурност и безбедност, отстранување на пречки во однос на пристап на лица со хендикеп, звучна отпорност на зградите, употреба на техничка апаратура за безбедносни системи, видео надзор и контрола на пристап, изградба на здравствени одделенија според стандардите за вакви објекти и нивно опремување со цел да се овозможи на лицата лишени од слобода соодветна медицинска грижа и достапност на истата како во слободното општество.

Реализирани инвестиции во 2013 година во рамките на "Проектзареконструкцијана КПУ и ВПУ во Република Македонија"

Објект	Активност	Износ (МКД)
<u>КПД Идризово</u>	Изведба на приклучок од страна на ЕВН	3.788.134,00
<u>Затвор Куманово</u>	Изградба на објектите во комплексот	34.202.145,00
	Надзор над изведба на градбата	223.920,00
	Изградба на потисен цевковод за снабдување на затворот со вода	5.493.659,00
	Надзор над изведба на потисен	82.405,00

	цевковод за снабдување на затворот со вода	
	<p>1. Набавка на опрема за објектите во затворот:</p> <ul style="list-style-type: none"> - канцелариска опрема - опрема во затворски келии - училишна опрема - опрема во затворски келии - фитнес опрема - постелнина - Опрема во кујна и перална - безбедносна опрема - медицинска опрема 	23.507.012,00
	Набавка и вградување на електро дизел агрегат со резервоар за гориво	2.827.280,00
	Поставување на трансформатор во ТС	1.145.774,00
	Изработка на елаборат за заштита на животна средина за водоснабдување, геодетски елаборат со премер на објектите и линиските градби	157.218,00
<u>Затвор Скопје</u>	Изработка на елаборат за нумерички податоци	35.400,00
	Хидротехнички услови издадени од ЈП “Водовод и канализација“ Скопје	7.080,00

**ПОПРАВКИ И ТЕКОВНО ОДРЖУВАЊЕ ВО КПУ И ВПУ
ВО 2013 ГОДИНА**

Казнено поправна установа	Опис на активноста	Вредност (МКД)
КПД Идризово	Поправки и тековно одржување на школо	202.402,00
	реновирање на трпезарија	353.759,00
КПД Штип	поправки и тековно одржување	719.929,00
Затвор Битола	поправки и тековно одржување	971.109,00
Затвор Струмица	поправки и тековно одржување	272.158,00
ВКУПНО		2.519.357,00

НАБАВЕНА ОПРЕМА ВО КПУ И ВПУ ВО 2013 ГОДИНА

Казнено поправна установа	Опис на активноста	Вредност (МКД)
КПД Идризово	набавка на фотокопир и делови за систем за видео надзор	214.488,00
	компјутерски сервер, осветлување на ограден сид и 10 рачни радиостаници	480.000,00

	набавка на кревети	81.542,00
Затвор Струмица	набавка на опрема	176.228,00
Вкупно		952.258,00

III. АКТИВНОСТИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА РЕСОЦИЈАЛИЗАЦИЈА И НАЧИНОТ НА ПОСТАПУВАЊЕ СО ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА

- 1. Реализација на ИПА ПРОЕКТ 2009 - “Јакнење на капацитетите на органите за спроведување на законот за соодветно постапување со задржани и осудени лица”.**

Со поддршка на Советот на Европа, во декември 2012 започна реализација на ИПА Проектот 2009 насловен како “Јакнење на капацитетите на органите за спроведување на законот за соодветно постапување со задржани и осудени лица”. Целта на Проектот се состои во давање на поддршка на националните власти во надминување на идентификуваните недоследности, системските слабости и практичните недостатоци поврзани со постапувањето со задржани и осудени лица.

Проектот се состои од две компоненти кои одделно се фокусираат врз прашањата поврзани со полицијата и затворите, насочени кон:

- Развивање на капацитетите за обезбедување на професионализам на полициската служба за гарантирање на целосното почитување на фундаменталните права преку ефикасна и одговорна регулаторна и оперативна рамка.
- Јакнење на организациските и управувачките капацитети на пенитенцијарниот систем во земјата со цел да се обезбеди целосна заштита на човековите права во постапувањето со притворени и осудени лица.

Проектот е со времетраење од 24 месеци, а буџетот изнесува 2.100.000 евра. Средствата во буџетот обезбедени од Европската унија изнесуваат 1.800.000 евра, Советот на Европа придонесува со 100.000 евра, додека националниот придонес од страна на Владата е 200.000 евра.

Очекувани резултати во рамките на втората компонента која се однесува за затворскиот систем во Република Македонија е пред се, да биде развиена сеопфатна Национална стратегија за развој на пенитенцијарниот систем во Република Македонија. Понатаму, се очекува да биде ревидирана Стратегијата за здравствена заштита и здравствена заштита во затворите да биде подобрена, како и да се подобри раководењето со затворите и постапувањето по поединечни случаи, особено да се подобри третманот на ранливите групи на осудени лица. Исто така, се очекува да биде воспоставена и добро осмислена и одржлива структура на обуки со фокус на две конкретни области: човекови права и управување. Меѓу другите активности кои се предвидуваат во рамките на овој проект е и подобрувањето на внатрешната контрола и надворешниот надзор и супервизија на затворите и воспоставување на механизми за превенција и борба против корупцијата кај затворскиот персонал со процедури за надзор и постапување по наводите за повреди на човековите права.

Во текот на 2013 и за време на подготовката на овој Годишен Извештај во 2014 година, согласно превидената динамика за реализирање на активностите во рамките на овој Проект, до сега спроведени се повеќе мисии од страна на ангажирани експерти од Советот на Европа и во соработка со Управата за извршување на санкциите до сега реализирани се следните активности:

- Изработена е Драфт-Правна Анализа и Драфт-Национална стратегија за пенитенцијарниот систем која треба да биде целосно завршена до октомври 2014;
- Извршена е проценка на состојбата на здравствената заштита во КПУ и ВПУ врз основа на која е изработен Извештај со конкретни препораки за подобрување на оваа област кој е презентираан на Тркалезна маса на која учествуваа преставници од сите КПУ и ВПУ.
- Изработен е Извештај за проценка на имплементацијата на постоечкиот инструмент за проценка на ризик и се изврши разгледување на нацрт специфичните програми за третман, и истиот беше презентираан на дводневна Тркалезна маса на која учествуваа вработени од сите КПУ и ВПУ.
- Изработен е Првичен Извештај од проценката на актуелната состојба во однос на обуката што се спроведува во затворскиот систем со цел да се подобри професионализмот на затворскиот персонал преку развивање на Извештај/Стратегија за обука и понатамошно подобрување на алатките и материјалите за обука.

2. Реализација на Проекти во насока на подобрување на третманот на малолетните лица во КПУ и ВПУ,

Од страна на Управата за извршување на санкциите особено внимание се посветува на подобрувањето на третманот на малолетните лица за која цел во текот на 2013 година се реализираа или се во тек на реализација се повеќе проекти, и тоа:

2.1 Пилот програма за дооформување на образованието и подобрување на основните вештини на малолетниците во ВПД Тетово која се реализираше во периодот од ноември 2012 година до месец јуни 2013 година, во соработка со Центарот за образование на возрасни, во рамките на тековен твининг Проект на Европската Унија

Со малолетниците работеа двајца воспитувачи вработени во ВПД Тетово, кои беа претходно посебно обучени за спроведување на наставен процес. Наставниот процес се одвиваше четири пати неделно, по четири училишни часа.

2.2 Проект за ресоцијализација на децата од воспитно-поправниот дом Тетово, реализиран во периодот од 01-ви јуни 2013 година до крајот на септември 2013 година, во соработка ДУНА Компјутери (На 20 мај 2013 година потпишан е Меморандум за соработка со ДУНА Компјутери), Во рамките на овој проект се реализираа 8 работници на кој беа изработени креативни ракотворби од страна на малолетниците. Во септември 2013 година се спроведе аукција на изработените ракотворби и добиените средства беа искористени за потребите на Домот.

2.3 Кон крајот на 2013 година преку Холандскиот Хелсиншки комитет започна реализација на Проектот **“Подобрување на затворските услови за реинтеграција на малолетните затворени лица”** кој ќе трае три години. Овој проект се фокусира на малолетните лица во одредени установи во Албанија, Македонија и Косово. Во рамките на овој Проект се предвидуваат бројни активности за подобрување на третманот на малолетните лица. Во текот на ноември 2013 година, беше реализира експертска мисија за проценка на потребите, по што се изготви Извештај кој содржи план за активности кои ќе се реализираат во текот на 2014 година. Согласно Планот на активности, во периодот од 10-12 март 2014 година беше одржан првиот циклус на обуки на 14 учесници од ВПД Тетово и Затвор Охрид.

2.4 Во делот кој се однесува на образованието, поточно образование по занимање во КПУ и ВПУ, во тек е поттишување на Меморандум за соработка помеѓу Управата за извршување на санкциите, Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП) и Министерството за образование и наука заради успешно реализирање на **Проект насловен како “Промовирање на одржливи вработувања III и поддршка на Владата во спроведување на Оперативниот план за активни мерки на пазарот на труд за 2014”**. Овој Проект има за цел да потпомогне во остварување на приоритетите за развој на земјата во рамките на кој има посебна компонентна за поддршка на стручни обука и нивна реализација во казнено-поправни и воспитно-поправни установи. Согласно првичните планирања, обуките за образование по занимање ќе се реализираат во две Установи: Женско одделение од КПД Идризово и Воспитно-поправниот дом Тетово.

IV. ОБУКИ НА ВРАБОТЕНИОТ ПЕРСОНАЛ ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ И ВОСПИТНО ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ

Управата за извршување на санкциите, во рамките на својата надлежност, согласно чл. 67 од Законот за извршување на санкциите (“Службен весник на РМ” бр.2/2006 и 57/2010, 170/13) обезбедува и организира почетна и континуирана обука на вработените во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, како и проверка на нивните знаења и способности.

Тргувајќи од своите законски надлежности, јакнењето на капацитетите на персоналот во казнено-поправните и воспитно-поправните установи во Република Македонија преку одржување на почетни и континуирани обуки претставува посебна стратешка цел и еден од приоритетите на Управата за извршување на санкциите.

Во 2013 година преземени се повеќе активности за обука на затворскиот персонал, и тоа:

- ТАИЕХ работилница на тема “Специфична програма за осудени лица корисници на дроги во затвор“, одржана на ден 24 октомври 2013 година;
- ТАИЕХ работилница на тема “Борба против корупција, динамична безбедност и ефективни комуникациски вештини“, одржана на ден 28 и 29 ноември 2013 година;
- ТАИЕХ работилница на тема “Здравствена заштита во затвори“, одржана на 12 и 13 декември 2013 година;
- Обука на обучувачи на тема „Протоколи од областа на здравствената заштита и нивна имплементација во затворски услови“, одржана во февруари 2014 година;
- Од февруари 2014 година се спроведе обука на сите вработени во КПУ и ВПУ за примена на Протоколите за здравствена заштита, освен на вработените во затворската полиција во КПД Идризово, за кои обуката е во тек;
- Во периодот од 10 до 12 март 2014 година беше одржан првиот циклус на обуки на 14 учесници од ВПД Тетово и Затвор Охрид, во рамките на

Проектот “Подобрување на затворските услови за реинтеграција на малолетните затворени лица” кој се реализира преку Холандскиот Хелсиншки Комитет за човекови права.

Во делот кој што се однесува на континуирано одржување на обуките, за време на подготовка на Годишниот извештај, во февруари и март 2014 година од страна на УИС донесени три посебни Годишни планови за континуирана обука на кадри посебно за сите сектори во КПУ и ВПУ. Во наредниот период, следи спроведување на обуките согласно Плановите на реализација. Меѓудругото, изработени се и Наставни Програми со кои се дефинирани темите за обука на затворскиот персонал.

Особено значајно за обезбедување на услови за спроведување на обуките на затворскиот персонал е тоа што во рамките на првата фаза на градба на КПД Идризово меѓудругото се реализира и реконструкцијата на постоен објект кој се пренаменува во Тренинг центар, во кој во иднина ќе се одвиваат обуките на затворскиот персонал од сите казнено поправни и воспитно поправни установи во државата.

Објектот се состои од приземје и прв спрат. Приземјето е со нето површина од 240 м² и содржи сала за спроведување на обуките, санитарни чворови, машинска просторија во која е сместена потстаницата за греење и централен бојлер за топла вода, како и ресторан со сите потребни придружни простории, за подготовка на храна за време на одржување на обуките. На спратот со нето површина од 237 м² сместени се вкупно седум спални соби за 15 лица (учесници на обуките) со сопствени бањи, од кои две се еднокреветни, две двокреветни и три трокреветни соби, магацински простор со површина од 4,5м² за сместување и чување на наставните материјали и техничката опрема и две канцеларии наменети за обучувачите со посебен санитарен чвор.

Реконструкцијата на објектот наменет за тренинг центар ќе биде завршена во септември 2014 година.

Исто така, во рамките на Проектот ИПА 2009, меѓудругото **обезбедени се финансиски средства за целосно опремување на тренинг центарот**, вклучително и на салата за обуки со мебел, опрема за

превод, компјутери и комјутерска опрема и сл, како и опремување на сместувачките капацитети.

Од јануари 2014 година вработено е лице на работно место раководител на одделение за обуки на персоналот во КПУ што исто така има голема улога во процесот на организирање и спроведување на обуките на затворскиот персонал.

Во Националната Стратегија која е во тек на изработка, особено важно е тоа што е дефинирана и посебна стратешка цел за унапредување на системот за почетна и континуирана обука на вработените во КПУ и ВПУ.

Од аспект на обуките на затворскиот персонал во насока на почитување на професионалните стандарди за работа и професионално постапување и целосно почитување на човековите права на осудените лица голем број на активности се предвидени во ИПА Проектот 2009, во рамките на кој освен изработката на Националната Стратегија за развој на пенитенцијарниот систем најголемиот дел на активности се одржување на повеќе циклуси на обуки.

Обуките на вработените во КПУ и ВПУ се спроведуваат од страна на вработени во казнено-поправните установи, посебно обучени за обучувачи².

Имајќи ги во предвид активностите за изградба и опремување на тренинг центарот, а по реализација на обуките во рамките на ИПА 2009 ќе се обучат и обучувачи (освен постојните) со што ќе бидат исполнети сите

² Во рамките на КАРДС Програмата реализирана од страна на Советот на Европа во периодот од 2006-2007 година беа обучени вкупно 20 лица за спроведување на обуки на затворскиот персонал на национално ниво од кои 5 лица вработени во секторот за ресоцијализација во установите, 5 вработени во установите кои работат со малолетни лица, 5 лица вработени во секторот за обезбедување како и 5 лица вработени во здравствениот сектор во установите. Исто така, во периодот од 2010-2011 година, со поддршка на Британската амбасада беа спроведени посебни обуки на обучувачи на вработени од приемните одделенија и секторот за ресоцијализација од сите казнено-поправни установи, како и на вработени во Управата за извршување на санкциите за проценка на ризик на осудени лица кои издржуваат казна затвор. Во февруари 2014 година Управата за извршување на санкции организираше обука на обучувачи за примена на протоколите за здравствена заштита во затворски услови на која учествуваа вработени во здравствениот сектор или секторот за ресоцијализација од сите казнено-поправни и воспитно-поправни установи.

предуслови за спроведување на обуките на целокупниот затворски персонал.

V. АКТИВНОСТИ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРОБАЦИСКА СЛУЖБА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во сите европски држави, како и во државите од нашето опкружување и поранешните југословенски републики е воспоставена посебна пробациска служба која има голема улога во процесот на ресоцијализација на лицата на слобода (во заедницата).

Функционирањето на пробациските служби во сите земји каде што се воспоставени покажуваат исклучително добри резултати во намалувањето на затворската популација, подобрување на ресоцијализацијата на осудените лица и намалување на рецидивизмот.

Од тие причини, определба на Министерството за правда - Управата за извршување на санкциите е да биде воспоставена посебна пробациска служба која ќе биде формирана на ниво на сектор во Управата за извршување на санкции (Сектор за пробација).

Во рамките на посебен Проект кој се реализираше во периодот од септември 2011 година до март 2013 година во соработка со Националната служба за управување на осудени лица на Англија и Велс (НОМС), а со финасиска поддршка на Британската амбасада во Скопје изработена е посебна **Стратегија за развој на пробациска служба во Република Македонија**, со Акционен план за нејзина реализација, која е усвоена од страна на Владата на Република Македонија на 143-та седница одржана на 29.06.2013 година.

Придобивки од воспоставување на посебна пробациска служба во државата:

- **намалување на преполнетоста во затворите** - по воведувањето на посебна пробациска служба во Република Македонија се очекува само во првата година затворската популација да се намали од 10 до 20%.
- **намалување на повторот и спречување на криминалната инфекција** во затворите на ситните криминалци кои што доаѓаат во контакт со сторителите на кривични дела со висок ризик;

- **намалување на трошоците за извршување на санкции**
- **донесувањето на соодветни одлуки од страна на судовите со соодветни казни за осудените лица** (Воспоставување на систем за проценка на ризик на обвинетите лица уште во текот на судската постапка);
- успешно извршување на куќниот затвор и мерката куќен притвор преку **електронско следење** на лицата на кои им се изречени.
- **практична имплементација на алтернативните мерки** на казнување и **ефикасен надзор** на лицата кои се условно отпуштени или на кои им е изречена условна осуда со заштитен надзор;
- **зајакнување на безбедоста на заедницата** (и зголемување на довербата во казнено-правниот систем)

За воспоставувањето на пробациската служба согласно Стратегијата, **обезбедени се финансиски средства преку ИПА фондовите со Посебен Проект 2010 кој ќе започне да се реализира на крајот на 2014 година.** Во рамките на овој проект се предвидени клучните активности потребни пробациската служба да биде воспоставена и да почне да функционира, како што се: подготовка на посебен Закон за пробација и подзаконски акти, обука на обучувачи за извршување на пробациски активности, набавка на електронски алки за електронско следење на сторители на кривични дела на кој ќе им определен електронски надзор, промоција на системот на пробација и сл.

За набавката на електронските алки, обезбедени се дополнителни финансиски средства и од страна на експерт од оваа област изработен е Извештај за проценка на потребите, како и техничките спецификации/тендерска документација за набавка на алките и целокупната потребна опрема за електронски мониторинг³.

³ Управата за извршување на санкции од 01.01.2012 година е полноправен член на Европската организација за пробација.

VI. СТРУЧНО-ИНСТРУКТОРСКИ НАДЗОРИ НАД РАБОТЕЊЕТО ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ И ВОСПИТНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2013 ГОДИНА

Основната цел на Управата за извршување на санкциите е преку своите инспектори за извршување на санкции да врши надзор и контрола над работењето на казнено-поправните и воспитно-поправните установи во државата. Поточно, надзорот кој се врши од страна на овластени инспектори од Управата за извршување на санкциите е стручно-инструкторски и има за цел да обезбеди законито работење на казнено-поправните и воспитно-поправните установи согласно домашните и меѓународните стандарди од областа на извршување на санкциите.

Согласно своите законски утврдени надлежности, надзорот опфаќа шест области на работењето на секоја установа, и тоа: надзор над спроведување на третманот на лицата кои издржуваат казна затвор, обезбедувањето на казнено-поправните и воспитно-поправните установи, условите и положбата на осудените лица при издржување на казната затвор, работното ангажирање на осудените лица, безбедноста на осудените лица, како и надзор над материјално-финансиското работење во казнено-поправните и воспитно-поправните установи.

Стручно-инструкторскиот надзор се спроведува со непосреден увид во работењето на установите, и во зависност од целта, може да биде: редовен, вонреден и контролен надзор.

Во текот на 2013 година, од аспект на извршените надзори, акцентот беше ставен на вршење на вонредни стручно-инструкторски надзори, додека редовни надзори над работењето на сите казнено-поправни и воспитно-поправни установи ќе бидат спроведени во текот на 2014 година.

Согласно законските прописи, вонреден стручно-инструкторски надзор врз работата на установите се врши по добиени сознанија за нестручно и несовесно работење на установите преку претставки на осудени лица, вработени лица во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, по иницијатива на надлежни органи и други институции, и слично.

Од страна на инспекторите од Управата за извршување на санкциите, во текот на 2013 година извршени се вкупно 38 вонредни стручно-инструкторски надзори. Најголем број од нив (16 надзори) извршени се во КПД Идризово, 9 во КПД Штип, 5 надзори се извршени во Затворот Скопје, 2 надзори во Затворот Струмица, и по еден стручно инструкторски надзори се извршени во затворите во Затворот Тетово, Затворот Прилеп и Затворот Битола, Затворот Охрид и во Воспитно-поправниот дом Тетово.

Најголем дел од вонредните надзори се спроведени по поднесени претставки од осудени лица кои издржуваат казна затвор (18 случаи), побарање на Народен Правобрантел извршени се 4 надзори, а останатите се извршени по добиени сознанија за одредени неправилности во работењето на установите.

Врз основа на извршените надзори редовно се изготвуваат записници за констатираната состојба и за евентуално утврдените неправилности се доставуваат укажувања, препораки или наредби за нивно остранување.

VII. СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ ЗА ПЕРСОНАЛОТ ВО КПУ И ВПУ

Во казнено-поправните и воспитно-поправните установи во Република Македонија со состојба на 31.12.2013 година имало вкупно 752 вработени. Клучни сектори во казнено-поправните установи од аспект на спроведувањето на третман на осудените лица за нивна ресоцијализација како и за обезбедувањето на осудените лица се секторот за обезбедување во кој бројот на вработени изнесува 528 лица и секторот за ресоцијализација во кој има вработенио вкупно 103 лица.

Табеларен приказ бр. 1

Број на вработени по казнено-поправни и воспитно поправни установи согласно секторот во кој се вработени со состојба на 31.12. 2013 година:

Казнено-поправна установа	Директор и заменик директор	Сектор за ресоцијализација	Сектор за обезбедување	Сектор за извршно-управни и финансиски прашања	Одделение за човечки ресурси	Сектор за здравствена заштита	Вкупно
КПД Идризово	2	26	194	27	0	6	255
КПД Штип	1	11	60	6	0	4	82
КПД од отворен вид Струга	2	4	8	5	0	1	20
Затвор Скопје	2	6	98	9	0	5	120
Затвор Тетово	2	4	23	6	0	2	37
Затвор Битола	2	14	27	9	1	2	55
Затвор Прилеп	1	9	20	4	0	1	35
Затвор Струмица	1	5	15	7	0	0	28
Затвор Гевгелија	1	4	16	6	0	0	27
Затвор Куманово	1	2	25	8	0	0	36
Затвор Охрид	2	4	25	4	0	0	35
ВПД Тетово	2	14	17	7	0	1	41
Вкупно	19	103	528	99	1	22	771

⁴Во изминатиот период посветено се работи на зголемување како на бројот на затворскиот персонал, така и на персоналот во Управата за извршување на санкциите. Во текот на 2013 година, во КПУ и ВПУ се реализирани вкупно 17 нови вработувања, а значително е зајакната и кадровската екипираност на УИС со нови 5 вработени лица, од кои еден

⁴ Видно од табеларниот приказ бр. 1, со состојба на 31.12.2013 година во казнено-поправните установи се вработени вкупно 752 лица распоредени во различни сектори во рамките на установите и вкупно 19 директори и заменици директори на установите односно вкупно 771 лице.

раководител на одделение за обуки на кадри во КПУ, двајца советници-инспектори за третман на осудени полнолетни лица во КПУ и две лица во секторот за финансиски прашања.

Исто така, за време на подготовка на Годишниот извештај, од почетокот на 2014 година заклучно со март 2014 година реализирани се вкупно 58 нови вработувања во КПУ, од кои 23 во КПД Идризово, 18 во Затвор Скопје и 17 во Затвор Куманово.

Табеларен преглед бр.2

Структурата на вработените во КПУ и ВПУ според возраста и секторот во кој се вработени со состојба на 31.12. 2013 година:

Возраст	Сектор во кој се вработени во КПУ и ВПУ					Вкупно
	Ресоцијализација	Обезбедување	Извршно-управни и финансиски прашања	Одделение за човечки ресурси	Здравствена заштита	
Од 18 до 25 години	0	36	3	0	0	39
Од 26 до 35 години	26	199	16	0	5	246
Од 36 до 45 година	25	158	19	1	8	211
Од 46 до 55 година	40	120	47	0	7	214
Над 55 години	12	15	13	0	2	42
Вкупно	103	528	98	1	22	752

Во однос на старосната структура на вработените во КПУ и ВПУ, најголемиот дел од вработените се на возраст од 26 до 35 години (вкупно 246 вработени), додека најмал е бројот на вработени на возраст од 18 до 25 вработени (вкупно 39 вработени).

Табеларен преглед бр.3

Структура на вработените во КПУ и ВПУ според степенот на образование и секторот во кој се вработени со состојба на 31.12. 2013 година:

Степен на образование	Сектор во кој се вработени во КПУ и ВПУ					Вкупно
	Ресоцијализација	Обезбедување	Извршно-управни и финансиски прашања	Одделение за човечки ресурси	Здравствена заштита	
Основно образование	2	0	0	0	0	2
Средно образование	25	448	60	0	8	541
Вишо образование	8	6	6	0	1	21
Високо образование	66	74	32	1	13	186
Магистар	2	0	0	0	0	2
Вкупно	103	528	98	1	22	752

Во установите најголемиот дел од вработените, 541 вработени лица, (од кои најголемиот дел во секторите за обезбедување во установите) се со средно образование, а 186 вработени (од кои најголемиот дел во секторите за ресоцијализација) се со високо образование.

VIII. ПОДАТОЦИ ЗА ОСУДЕНИТЕ ЛИЦА КОИ ИЗДРЖУВААТ КАЗНА ЗАТВОР ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ

1. Новопримени осудени лица на издржување на казната затвор во 2013 година

Табеларен приказ бр.1.

Број на новопримени осудени лица според начинот на кој започнале да издржуваат казна затвор во текот на 2013 година по казнено-поправни установи

Казнено поправна установа	Начин на кој започнале со издржувањето на казната затвор			
	Сами се јавиле	Приведени	Донесени од притвор	Вкупно
КПД Идризово	128	501	179	808
КПД Штип	31	19	27	77
КПД Струга	45	30	0	75
Затвор Скопје	125	306	45	476
Затвор Куманово	0	0	0	0
Крива Паланка	11	16	2	29
Затвор Битола	50	21	8	79

Затвор Прилеп	23	13	3	39
Затвор Тетово	41	52	3	96
Затвор Струмица	90	78	7	175
Затвор Гевгелија	55	26	1	82
Затвор Охрид	0	1	0	1
Вкупно	599	1063	275	1937

Во текот на 2013 година на издржување на казна затвор во казнено-поправните установи биле **новопримени вкупно 1937 осудени лица**, од кои најголемиот број 1063 биле приведени за издржување на казната затвор, 599 сами се јавиле во установата за издржување на казната затвор, додека 275 осудени лица биле донесени на издржување на казна затвор после издржување на мерката притвор.⁵

Во текот на 2013 година на месечно ниво на издржување на казната затвор биле примени во просек по 160 осудени лица.

Најголем број осудени лица биле примени во текот на месец ноември 2013 година кога на месечно ниво во сите казнено-поправни установи биле примени по 214 осудени лица. Бројот на новопримени осудени лица е најмал во месец август 2013 година кога во казнено-поправните установи на издржување на казна затвор биле новопримени 100 осудени лица.

⁵ По пуштањето во функција на Затворот Куманово во 2013 година од другите казнено-поправни установи во оваа установа се пренесени во месец ноември 37 осудени лица и во месец декември 53 осудени лица, односно вкупно 90 осудени лица.

2. Отпуштени осудени лица на издржување на казната затвор во 2013 година

Табеларен приказ бр.2.

Број на отпуштени осудени лица во текот на 2013 година по казнено-поправни установи

Казнено поправна установа	Начин на кој се отпуштени од издржување на казната затвор					
	По целосно издржан а казна	Предвременно отпуштени со одлука на директорот на КПУ	Помилувани	Амнестирани	Условно отпуштени	Вкупно
КПД Идризово	27	278	2	0	39	346
КПД Штип	12	35	3	0	17	67
КПД Струга	0	53	0	1	9	63
Затвор Скопје	64	110	5	2	80	261
Затвор Куманово	0	2	1	0	0	3
Крива Паланка	7	21	1	0	14	43
Затвор Битола	19	31	10	1	20	81
Затвор Прилеп	7	18	0	0	29	54
Затвор Тетово	19	58	6	2	18	103
Затвор Струмица	21	89	4	0	32	146

Затвор Гевгелија	8	55	2	0	26	91
Затвор Охрид	7	2	0	0	3	12
Вкупно	191	752	34	6	287	1270

Во текот на 2013 година од издржување на казна затвор, **биле отпуштени вкупно 1270 осудени лица.**

Најголемиот број осудени лица (752 осудени лица) биле отпуштени од издржување на казната затвор по одлука на Директорите на казнено-поправните установи, (во времетраење од 30 до 120 дена, во зависност од висината на казната) согласно член 206 од Законот за извршување на санкциите (Службен весник на РМ бр.02/2006 и 57/2010). По целосно издржана казна затвор биле отпуштени 191 осудени лица, со одлука за помилување 31 осудено лице, 6 осудени лица биле амнестирани додека на 287 осудени лица од страна на судот им бил дозволен условен отпуст и се условно отпуштени.

Во текот на 2013 година на месечно ниво на издржување на казната затвор биле отпуштени во просек по 105 осудени лица.

Најголем број осудени лица биле отпуштени од издржување на казната затвор во текот на месец јули 2013 година кога на месечно ниво од сите казнено-поправни установи биле отпуштени 132 осудени лица. Бројот на отпуштени осудени лица е најмал во месец јануари 2013 година кога од казнено-поправните установи од издржување на казна затвор биле отпуштени 88 осудени лица.

Во текот на 2013 година приливот на новопримени осудени лица од издржување на казната затвор е значително поголем односно е за 667 осудени лица повеќе од бројот на осудени лица кои биле отпуштени од издржување на казната затвор по сите основи.

Бројна состојба на осудени лица кои издржуваат казна затвор во казнено-поправните установи во 2013 година

Бројната состојба на осудени лица кои издржувале казна затвор во 2013 година на месечно ниво изнесува во просек 2372 осудени лица. Имено, во текот на годината бројната состојба е најголема со состојба на 31.11.2013 година кога во сите казнено-поправни установи издржувале казна затвор 2471 осудени лица. Бројната состојба е најмала на 31.01.2013 година, кога во казнено-поправните установи издржувале казна затвор вкупно 2255 осудени лица. **На крајот на 2013 година, со состојба на 31.12.2013 година бројот на осудени лица кои издржувале казна затвор изнесува 2462 осудени лица.**

Табеларен приказ бр.3.

Број на осудени лица по казнено-поправни установи со состојба на 31.04.2013 година, 31.08.2013 година и 31.12.2013 година

Казнено-поправна на установа	Број на осудени лица		
	состојба на 31.04.2013	состојба на 31.08.2013	состојба на 31.12.2013
КПД Идризово	1430	1500	1488
КПД Штип	279	292	284
КПД од отворен вид Струга	54	33	47
Затвор Скопје	190	181	169
Затвор Тетово	74	57	66
Затвор Куманово	-	-	86
Отв.Одд.Крива Паланка	19	22	16
Затвор Битола	85	72	80
Затвор Прилеп	60	38	54
Затвор Струмица	98	76	101
Затвор Гевгелија	73	68	62

Затвор Охрид	18	14	9
Вкупно	2380	2353	2462

Бројна состојба на осудените лица според полот:

Согласно член 40 став 2 од овој Законот за извршување на санкциите, осудените лица од раличен пол казната затвор ја издржуваат одвоено. Согласно оваа законска одредба осудените лица – жени казната затвор ја издржуваат во женското одделение кое функционира во рамките на Казнено-поправниот дом Идризово, посебно од осудените лица од машки пол.

Според полот најголемиот број на осудени лица кои издржуваат казна затвор се од машки пол поточно во текот на годината осуденичката популација од машки пол се движи околу 97%, додека само околу 3% од осуденичката популација се од женски пол.

Табеларен приказ бр.4.

Структура на осудени лица според полот по казнено-поправни установи со состојба на 31.04.2013 година, 31.08.2013 година и 31.12.2013 година

Пол на осудените лица	Број на осудени лица		
	состојба на 31.04.2013	состојба на 31.08.2013	состојба на 31.12.2013
Маж	2314	2285	2387
Жени	66	68	75
Вкупно	2380	2353	2462

Табеларен приказ бр.5.

Старосна структура на осудените лица по казнено-поправни установи со состојба на 31.12.2013 година:

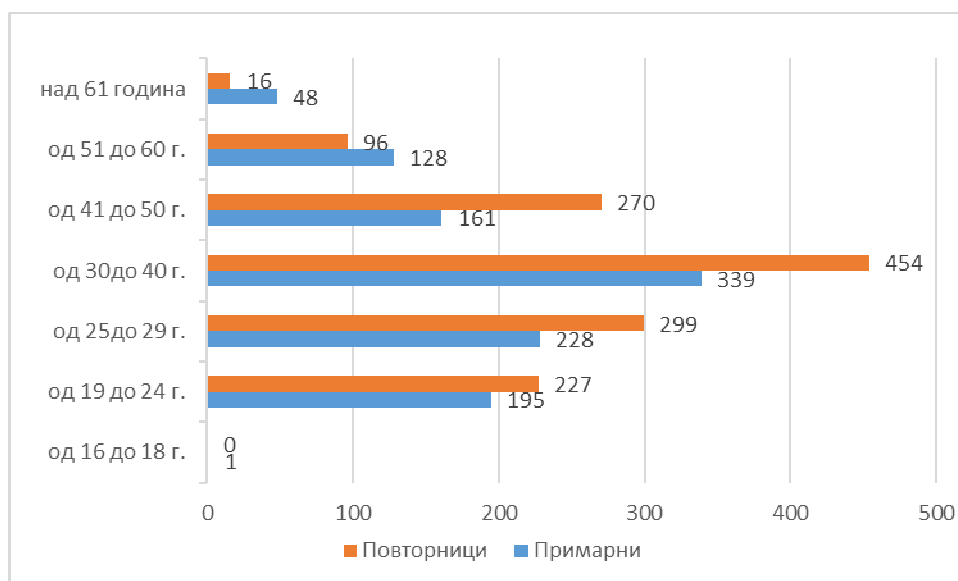
Казнено-поправна установа	Број на осудени лица кои издржуваат казна затвор со состојба на 31.12.2013 година според возраста							
	16-18 години	19-24 години	25-29 години	30-40 години	41-50 години	51-60 години	Над 61 година	Вкупно
КПД Идризово	0	262	319	456	276	132	43	1488
КПД Штип	0	39	52	115	46	26	6	284
КПД од отворен вид Струга	0	3	14	18	9	3	0	47
Затвор Скопје	0	34	36	56	26	13	4	169
Затвор Тетово	0	15	13	23	10	4	1	66
Затвор Куманово	0	3	14	30	20	17	2	86
Отв.Одд.Крива Паланка	0	2	4	6	3	1	0	16
Затвор Битола	0	16	19	21	13	8	3	80
Затвор Прилеп	0	8	14	19	5	8	0	54
Затвор Струмица	0	24	31	21	15	7	3	101
Затвор Гевгелија	0	8	11	28	8	5	2	62
Затвор Охрид	1	8	0	0	0	0	0	9
Вкупно	1	422	527	793	431	224	64	2462

Од вкупно 2462 осудени лица кои со состојба на 31.12.2013 година издржувале казна затвор во казнено-поправните установи, најголемиот број 793 осудени лица се на возраст од 30 до 40 години, 527 осудени лица се на возраст од 25 до 29 години, 431 осудени лица се на возраст од 41 до 50 години, 422 осудени лица се на возраст од 19 до 24 години, 224 осудени лица се на возраст од 51 до 60 години, додека најмал број односно 64 од осудените лица се на возраст над 61 година.

Во најголемата казнено-поправна установа во државата КПД Идризово од вкупно 1488 осудени лица кои со состојба на 31.12.2013 година издржувале казна затвор во оваа установа, најголемиот број 456 осудени лица се на возраст од 30 до 40 години, 319 осудени лица се на возраст од 25 до 29 години, 276 осудени лица се на возраст од 41 до 50 години, 262 осудени лица се на возраст од 19 до 24 години, 132 осудени лица се на возраст од 51 до 60 години, додека најмал број односно 43 од осудените лица во оваа установа се на возраст над 61 година.

Во малолетничкиот затвор Охрид, од вкупниот број на осудени лица кои издржувале казна затвор со состојба на 31.12.2013 година, 1 е малолетно лице на возраст од 16 до 18 години, додека 8 лица се помлади полнолетници на возраст од 19 до 23 години.

Шематски приказ на старосната структура на осудените лица кои издржувале казна затвор во сите казнено-поправни установи со состојба на 31.12.2013 година според тоа дали се примарни сторители или повторници:

Од вкупно 2462 осудени лица кои издржувале казна затвор во казнено-поправните установи со состојба на 31.12.2013 година најголемиот број односно 793 се на возраст од 30 до 40 години (од кои 339 се примарни сторители додека 454 се повторници). Според возраста најмал е бројот на осудени лица кои се на возраст над 61 година и тоа вкупно 64 лица од кои најголемиот дел 48 се примарни сторители додека 16 се повторници.

Шематски приказ на бројот на осудените лица кои издржувале казна затвор во сите казнено-поправни установи со состојба на 31.12.2013 година според степенот на образование:

Забележително е дека од вкупно 2462 осудени лица кои издржувале казна затвор во казнено-поправните установи со состојба на 31.12.2013 година најголемиот број (1144) имаат завршено само основно образование, 873 осудени лица се со средно образование, 347 осудени лица се неписмени, 60 имаат завршено високо образование додека едно осудено лице е магистар на наука.

Национална припадност на осудените лица:

Табеларен приказ бр.6

Структурата на осудените лица кои издржувале казна затвор на 31.12.2012 година според националната припадност:

Национална припадност	Број на осудени лица со состојба на 31.12.2013 година
Македонци	1065
Албанци	789
Турци	99
Роми	394
Срби	37
Друго	78
Вкупно	2462

Според националната припадност најголемиот број од осудените лица се македонци (43% од вкупниот број осудени лица), 32% од осудените лица се од албанска националност, 16% се роми, 4% од турска националност, 2% се од српска националност, додека останатите 3% осудени лица се со друга национална припадност.

Табеларен приказ бр.7

Број на осудени лица странски државјани со состојба на 31.12.2013 год.

Држава на која осудените лица се државјани	Број на осудени лица		
	мажи	жени	вкупно
Албанија	35		35
Бугарија	6		6
Србија	6		6
Турција	4		4
Грција	1		1
Друго	20	2	22
Вкупно	72	2	74

Структура на осудените лица според кривичното дело за кое издржуваат казна затвор

Табеларен приказ бр.8

Структура на осудените лица според кривичното дело за кое издржувале казна затвор со состојба на 31.12.2013 година

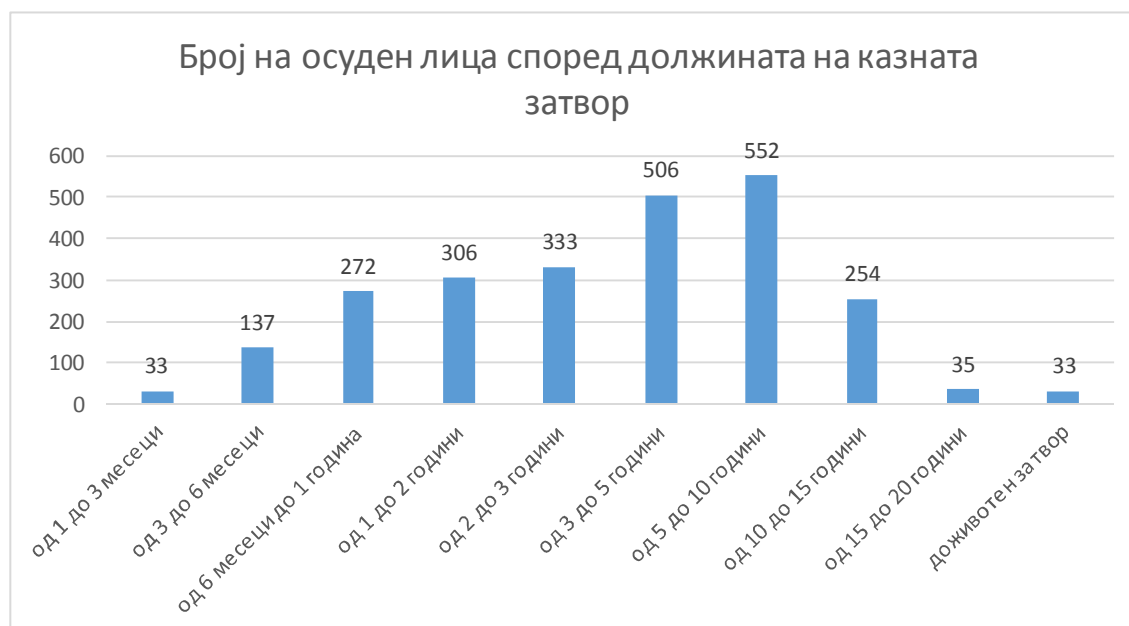
Вид на Кривично дело	Број на осудени лица		
	Примарни	Повторници	Вкупно
Против животот и телото	202	109	311
Против Слободите и правата на човекот и граѓанинот	21	15	36
Против Изборите и гласањето	4	4	8
Против Работните односи	0	0	0
Против Честа и угледот	0	0	0
Против Половата слобода и половиот морал	71	72	143
Против Бракот, семејството и младината	5	3	8
Против Здравјето на луѓето	181	203	384
Против Животната средина и природата	1	1	2
Против Имотот	358	768	1126
Јавни финансии, платен промет и стопанство	17	18	35
Против Општата сигурност на луѓето и имото	8	11	19
Против Безбедноста на јавниот сообраќај	44	4	48

Против Државата	3	0	3
Против Вооружените сили	0	0	0
Против Службената должност	27	2	29
Против Правосудството	5	6	11
Против Правниот сообраќај	10	6	16
Против Јавниот ред	89	86	175
Против Човечноста и меѓународното право	53	54	107
Кривични дела по други закони (по Закон за акцизи)	1	0	1
Вкупно	1100	1362	2462

Од аспект на видот на кривичното дело за кое издржуваат казна затвор, забележително е дека во казнено-поправните установи со состојба на 31.12.2013 година, најголемиот број осудени лица издржувале казна затвор за кривични дела против имотот и тоа вкупно 1126 лица. Споредбено со претходните години состојбата е слична, односно и во претходните години најголемиот број осудени лица издржувале казна затвор за кривични дела против имотот (со состојба на 31.12.2012 година вкупно 1019 осудени лица, додека со состојба на 31.12.2011 година, 1007 осудени лица).

Структура на осудените лица според должината на казната затвор:

Приказ на структурата на осудените лица кои издржувале казна затвор со состојба на 31.12.2013 година според должината на казната затвор:

Најголемиот број осудени лица издржувале казна затвор во времетраење од 5 до 10 години (552 осудени лица), а голем е бројот на осудените лица кои издржувале казна затвор од 3 до 5 години, 506 осудени лица. Состојбата споредбено со 2012 година е слична кога исто така најголемиот број осудени лица издржувале казна затвор во времетраење од 5 до 10 години (526 осудени лица), додека казна затвор од 3 до 5 години, издржувале 503 осудени лица. Од вкупно 33 осудени лица кои издржуваат казна доживотен затвор најголемиот број (31 лице) казната ја издржуваат за кривични дела против животот и телото, додека 2 лица за кривични дела против имотот.

Преместување на осудени лица

Осуденото лице по негова молба или по предлог на директорот на установата може да биде преместено на натамошно издржување на казната затвор од една во друга установа од ист вид кога со натамошното престојување во таа установа му е загрозен животот или телесниот интегритет или кога со неговото престојување во установата се загрозува безбедносната состојба во установата.

Осудено лице може да биде преместено на натамошно издржување на казната затвор од една во друга установа од различен вид само по предлог на директорот на установата кога со натамошното престојување во таа установа се загрозува безбедносната состојба во установата, неговиот живот и неговиот телесен интегритет или интегритетот на друго осудено лице, или кога поради преполнет капацитет на установата нема услови за нормално или безбедно извршување на казната затвор, или поради рационалност на судската постапка што се води против осуденото лице за време на издржувањето на казната пред суд надвор од седиштето на установата каде ја издржува казната, или од причини поради кои е неопходна соодветна здравствена заштита.

До Управата за извршување на санкциите во текот на 2013 година се доставени вкупно 506 молби и предлози за преместување на осудени лица од кои 246 се уважени.

Број на осудени лица кои кои биле преместени од една установа на натамошно издржување на казната во друга установа	246
---	------------

Работно ангажирање на осудените лица

Во пенитенцијарниот систем на Република Македонија, работното ангажирање на осудените лица претставува составен дел од процесот на ресоцијализација и тоа е утврдено единствено како право, а не како обврска

на осудените лица за работа. Целта на работата е осудените лица да се здобијат со работни навии, да ги одржуваат своите работни способности и да го зголемат стручното знаење за полесно да се вклучат во условите за живот на слобода.

При определувањето на работното ангажирање на осудените лица во установата, се земаат во предвид пред се физичките и психичките способности на осудените лица, а во зависност од можностите на установата, се води сметка и за желбата на осудените лица за вршење на определени работи.

Работата на осудените лица се организира и врши, по правило, во стопански единици во установата, а доколку ги исполнуваат условите според законските одредби можат да бидат работно ангажирани и надвор од установата.

Табеларен преглед бр.9

Број на осудени лица кои започнале со работно ангажирање надвор од казнено-поправните установи во текот на 2013 година:

Казнено-поправна установа	Број на осудени лица
КПД Идризово	22
КПД Штип	3
КПД од отворен вид Струга	23
Затвор Скопје	30
Затвор Тетово	13
Затвор Куманово	4
Затвор Битола	11
Затвор Прилеп	6
Затвор Струмица	7
Затвор Гевгелија	8
Затвор Охрид	1
Вкупно	128

Табеларен преглед бр.10

Број на осудени лица кои биле работно ангажирани внатре во установата со состојба на 31.12. 2013 година:

Казнено-поправна установа	Број на работно ангажирани осудени лица внатре во установите по казнено-поправни установи со состојба на 31.12.2013 година			
	Отворено одделение	Полуотворено одделение	Затворено одделение	Вкупно
КПД Идризово	161	47	67	275
КПД Штип	13	40	0	53
КПД од отворен вид Струга	12	8	0	20
Затвор Скопје	22	81	0	103
Затвор Тетово	4	3	0	7
Затвор Куманово	18	37	0	55
Отв.Одд.Крива Паланка	14	0	0	14
Затвор Битола	29	10	1	40
Затвор Прилеп	14	1	0	15
Затвор Струмица	22	16	0	38
Затвор Гевгелија	18	5	0	23
Затвор Охрид	0	1	2	3
Вкупно	327	249	70	646

Во зависност од можностите и потребите во казнено-поправните установи, осудените лица најчесто работно се ангажираат за одржување на хигиената во установата, одржување на зелените површини, работа на фотокопир, во кујна, електрика, водовод, парно, канализациони системи

итн. Најчесто, работата во стопанските единици се остварува во дејностите: земјоделство, сточарство, дрвна индустрија и сервисни услуги.

Здравствена заштита на затворската популација во казнено-поправните установи

Согласно временски утврдените рокови предвидени во Стратегијата за здравствена заштита во КПУ и ВПУ (2012-2014), која на 11.12.2012 година беше усвоена од страна на Владата на РМ заедно со Акционен план за нејзина имплементација, во текот на 2013 година реализирани се следните активности:

Во февруари 2013 година имплементирани се 12 упатства од областа на здравствената заштита во КПУ/ВПУ.

Во октомври 2013 година со поддршка на Европската Комисија, преку инструментот за техничка помош за размена на информации-TAIEХ, се реализира работилница за припрема на затворскиот персонал во КПД Идризово за имплементација на Програмата за психосоцијална поддршка на осудени лица корисници на дрога во затвор.

Во втората половина на 2013 година, изработени се пет Протоколи за здравствена заштита и тоа: Протокол за здравствена заштита на осудени лица со ХИВ/СИДА, Протокол за здравствена заштита на осудени лица со Хепатит Ц, Протокол за здравствена заштита на осудени лица на туберкулоза, Протокол за здравствена заштита на осудени лица корисници на дрога во затвор и поделба на супституциона терапија со метадон во затворски услови и Протокол за превенција од сексуално-преносливи инфекции и дистрибуција на кондоми во затвор. Од февруари 2014 година се спроведе обука за примена на Протоколите на сите вработени во КПУ и ВПУ, освен на вработените во затворската полиција во КПД Идризово, за кои обуката е во тек.

Со едукацијата и воведувањето на петте Протоколите за здравствена заштита во наредниот период се очекува превенција на трансмисијата на инфективни болести помеѓу корисниците на дроги во затвор и дефинирање на постапката за поделба на супституциона терапија на осудени лица корисници на дроги во затворски услови.

Во рамките на ИПА Проектот 2009 чија реализација е во тек, од аспект на здравствена заштита, во периодот од 16 до 18 октомври 2013 година реализирана е експертска мисија при што направена е проценка на моменталната состојба на здравствената заштита во затворите, врз основа на која од страна на експерти ангажирани од Советот на Европа изготвен е Извештај за моменталната состојба и проепораки за унапредување на оваа област.

Во текот на 2013 година во казнено-поправните установи биле извршени вкупно 14797 здравствени прегледи на осудени лица кои се пожалиле на здравствени проблеми и се јавиле на здравствен преглед. Од осудените лица кои се јавиле на здравствен преглед во 3255 случаи осудените лица биле испратени на специјалистички прегледи во јавните здравствени установи во Република Македонија, од кои во 360 случаи осудени лица биле задржани на болничко лекување.

Со состојба на 31.12.2013 година од вкупниот број осудени лица кои издржувале казна затвор во казнено-поправните установи 567 лица се зависници на дрога. Најголемиот број зависници од дрога казната затвор ја издржуваат во КПД Идризово (вкупно 467 осудени лица од кои 5 жени и 462 мажи).

Прекин на издржувањето на казната на осудени лица

Доколку се исполнети предвидените законски услови по молба на осуденото лице или по предлог на директорот на установата, директорот на Управата за извршување на санкциите може да го прекине издржувањето на казната затвор на осуденото лице во траење до 30 дена. Врз основа на мислење на затворската здравствена служба и по претходно мислење на надлежниот јавен обвинител, судијата за извршување на санкциите може да го прекине издржувањето на казната затвор подолго од 30 дена, поради лекување, кога не постојат услови лекувањето да се спроведе во установата или установата да го упати во соодветна здравствена установа.

Табеларен преглед бр.12 Број на осудени лица на кои им бил дозволен прекин на казната затвор

Прекин на казната	Број на осудени лица
Дозволен прекин на казната затвор од страна на УИС	18
Дозволен прекин на казната затвор од страна на министерот за правда (по решение за жалба)	8
Дозволен прекин на казната затвор од страна на суд	31
Вкупно	57

Во најголемиот број случаи, на осудените лица прекин на казната им бил дозволен поради тоа што се наоѓале на болничко лекување од потешка акутна болест или од зависности.

Смртни случаи на осудени лица:

Во текот на 2013 година во казнено –поправните установи починале вкупно 12 осудени лица, од кои 7 починале од природна смрт, 3 лица починале од несреќен случај и 2 лица извршиле самоубиство.

Х. ПОДАТОЦИ ЗА МАЛОЛЕТНИТЕ ЛИЦА КОИ ИЗДРЖУВААТ ВОСПИТНА МЕРКА ВО ВОСПИТНО ПОПРАВЕН ДОМ ТЕТОВО

Во текот на 2013 година во Воспитно поправниот дом Тетово вкупно 10 малолетници започнале да ја издржуваат мерката упатување во воспитно поправен дом, од кои 5 сами се јавиле во установата, 1 бил приведен од страна на Министерството за внатрешни работи, додека 4 малолетници биле донесени на издржување на мерката од притвор. Во текот на 2013 година по издржување на воспитната мерка биле отпуштени вкупно 14 малолетни лица.

На 31.12.2012 година воспитна мерка упатување во воспитно-поправен дом издржувале вкупно 36 малолетни лица.

Табеларен приказ бр.1

Бројната состојба на малолетните лица според возраста:

Возраст на малолетните лица	Број на малолетни лица
Од 14 до 16 години	4
Од 16 до 18 години	15
Од 18 до 23 години	17
Вкупно	36

Спроведување на образовен процес на малолетните лица во ВПД Тетово:

Во насока на остварување на континуиран образовен процес на малолетните лица кои издржуваат воспитна мерка во ВПД Тетовот, Управата за извршување на санкциите во соработка со Центарот за образование на возрасни, во рамките на тековен твининг Проект на Европската Унија, во Воспитно поправниот дом Тетово реализира пилот Програма за дооформување на образованието и подобрување на основните вештини на малолетниците.

Реализацијата на оваа Програма започна во ноември 2012 година траеше до јуни 2013 година.

Со малолетниците работеа двајца воспитувачи вработени во ВПД Тетово, кои беа претходно посебно обучени за спроведување на наставен процес. Наставниот процес се одвиваше четири пати неделно, по четири училишни часа.

IX. ПОДАТОЦИ ЗА ПРИТВОРЕНИТЕ ЛИЦА КОИ ИЗДРЖУВАЛЕ МЕРКА ПРИТВОР ВО КАЗНЕНО-ПОПРАВНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во казнено-поправните установи од полуотворен вид, поточно во Затворот Скопје, Затворот Битола, Затворот Прилеп, Затворот Тетово, Затворот Гевгелија и малолетничкиот затвор во Охрид се основани притворски одделенија. Од ноември 2013 година ставен е во функција и новиот Затвор во Куманово во рамките на кој функционира и посебно притворско одделение со капацитет за 50 притворени лица.

Распоредувањето на осудените и притворените лица во казнено-поправните установи и притворските одделенија во установите се врши од страна на надлежен суд согласно Решението за распоредување на осудените и малолетните лица во казнено-поправните установи и на притворените лица во притворските одделенија на казнено-поправните установи (Службен весник на РМ бр.84/2008), донесено од министерот за правда. Исклучок е најголемото притворско одделение во рамките на Затворот Скопје каде освен што се извршува мерката притвор од подрачјето на основните судови Велес и Скопје I, се извршува и притворот спрема машки и женски лица од подрачјето на сите основни судови во Републиката за кривични дела за кои е пропишана казна затвор од најмалку 10 години или доживотен затвор.

Приказот на бројната состојба и структурата на притворените лица кои издржувале мерка притвор во текот на 2013 година е прикажан за трите

четиримесечја во годината и тоа со состојба на 31.04.2013, со состојба на 31.08.2013 година и со состојба на 31.12.2013 година.

Табеларен приказ бр.1

Број на притворени лица кои издржувале мерка притвор во текот на 2013 година според установата во која ја издржувале мерката притвор:

Казнено-поправна установа	Број на притворени лица					
	Состојба на 31.04.2013		Состојба на 31.08.2013		Состојба на 31.12.2013	
	Мажи	Жени	Мажи	Жени	Мажи	Жени
Затвор Скопје	287	8	348	16	332	12
Затвор Куманово	-	-	-	-	9	0
Затвор Тетово	18	0	23	0	18	0
Затвор Битола	22	0	22	0	20	0
Затвор Прилеп	22	0	16	0	15	0
Затвор Гевгелија	6	0	2	0	2	0
Затвор Охрид	24	2	23	1	10	0
Вкупно	379	10	434	17	406	12

Во првото четиримесечје на годината поточно со состојба на 31.04.2013 година мерка притвор издржувале 389 притворени лица, од кои 379 мажи и 10 жени. Во второто четиримесечје со состојба на 31.08.2013 година мерка притвор издржувале вкупно 451 лица, од кои 434 мажи и 17 жени додека во последното четиримесечје од годината со состојба на 31.12.2013 година мерка притвор издржувале вкупно 418 притворени лица, од кои 406 мажи и 12 жени.

Од аспект на возраста, од вкупниот број притворени лица со состојба на 31.04.2013 година мерка притвор издржувале 3 малолетни лица (во времетраење до 30 дена), со состојба на 31.08.2013 мерка притвор издржувале

6 малолетни лица (од кои 3 лица во времетраење до 30 дена и 3 во времетраење од 30 до 60 дена), додека од вкупниот број притворени лица со состојба на 31.12.2013 година мерка притвор издржувале 2 малолетни лица (во времетраење до 30 дена). Сите малолетни лица кои издржувале мерка притвор се од машки пол и мерката притвор ја издржувале во притворското одделение на Затворот Скопје.

Шематски приказ на бројот на притворени лица од аспект на времетраењето на мерката притвор која ја издржувале:

Бројна состојба на притворените лица според кривичното дело за кое издржуваат мерка притвор:

Табеларен приказ бр.2

Број на притворени лица кои издржувале мерка притвор во 2013 година според кривичното дело за кое е изречена мерката притвор:

Вид на Кривично дело	Број на притворени лица		
	Состојба на 31.04.2013	Состојба на 31.08.2013	Состојба на 31.12.2013
Против животот и телото	44	0	40
Против Слободите и правата на човекот и граѓанинот	6	3	2
Против Изборите и гласањето	5	0	0
Против Работните односи	0	0	0
Против Честа и угледот	0	0	0
Против Половата слобода и половиот морал	22	24	16
Против Бракот, семејството и младината	0	0	0
Против Здравјето на луѓето	106	86	90
Против Животната средина и природата	0	0	0
Против Имотот	81	100	65
Јавни финансии, платен промет и стопанство	17	20	29
Против Општата сигурност на луѓето и имотот	2	2	2
Против Безбедноста на јавниот сообраќај	1	1	1
Против Државата	4	4	4

Против Вооружените сили	0	0	0
Против Службената должност	23	32	30
Против Правосудството	0	0	1
Против Правниот сообраќај	9	9	11
Против Јавниот ред	29	63	71
Против Човечноста и меѓународното право	40	66	56
Вкупно	389	451	418

Најголемиот број притворени лица, мерка притвор издржувале за кривични дела против здравјето на луѓето и кривични дела против имотот.

Национална припадност на притворените лица

Според националната припадност, во текот на 2013 година најголемиот број на лица кои издржувале мерка притвор се од македонска и албанска националност.

X. ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Активностите на Министерството за правда – Управата за извршување на санкциите со несмален интензитет продолжуваат и во 2014 година и се во насока на практична имплементација на законската и подзаконската регулатива со која е опфатено извршувањето на санкциите, подобрување на условите за престој на осудените лица во казнено-поправните установи и јакнење на капацитетот и професионалноста на вработениот персонал на затворите и вршење на стручно-инструкторски надзор над работењето во установите.

Во 2014 година Управата за извршување на санкциите посветено продолжува со реализација на активностите предвидени во Проектот за Реконструкција на КПУ во Република Македонија со кој значително ќе се подобрат условите за престој на осудените лица и ќе се зголемат сместувачките капацитети на казнено-поправните установи.

Сепак, имајќи во предвид дека затвореничката популација е во постојан пораст мора да се напомене дека со изградбата на нови објекти неможе целосно да се реши проблемот со преполнетост на установите. Од тие причини Управата напоредно посветено работи на тоа во државата да се воспостави посебна пробациска служба односно во 2014 година ќе започне со реализација ИПА Проектот 2010 за воспоставување на посебна пробациска служба и практична имплементација на алтернативните санкции и мерки.

Истовремено, во наредниот период неопходно е преку разни форуми и конференции да се работи на зајакнување на соработката со судовите и сите други релевантни институции во насока на почесто изрекување на условниот отпуст и сите други механизми за намалување на затворската популација. (амнестија, помилување и слично).

Меѓудругото, еден од најзначајните проекти во Управата е ИПА Проектот 2009 чија реализација продолжува и во 2014 година и во рамките на кој се работи на изработка на Национална Стратегија за развој на

затворскиот систем во Република Македонија и врз основа на севкупна анализа на постоечката состојба ќе се постават конкретни цели и ќе се понудат реални решенија за надминување на проблемите со имплементацијата на законската и подзаконската регулатива од страна на установите односно подобрување на целокупното функционирање на затворскиот систем во Република Македонија.

Реализацијата на сите погоре наведени активности се во насока на остварување на Стратешките цели на Управата за извршување на санкциите, во затворскиот систем во Република Македонија да се обезбедат затвори според европски стандарди, ресоцијализација и хумано постапување со осудените лица, создавање на оптимални услови за престој и работа на осудените и вработените лица во казнено-поправните установи, јакнење на здравствената служба и грижа за здравјето и вработување на нови кадри во казнено-поправните установи и нивна обука.